

BİR ETKİLEME ARACI OLARAK TÜRKÇE

HAZIRLAYAN: FAİK UYANIK

TÜRKÇE'NİN İNCELİKLERİNE ZAMAN AYIRMA

Sözlük Kullanın

Elimizin altında iyi bir Türkçe sözlük (TDK sözlüğü veya Ali Püsküllüoğlu sözlüğü olabilir), iyi bir Osmanlıca sözlük (Kesinlikle Ferit Devellioğlu sözlüğü) bulunmalı, kelimelerin anlam zenginlikleri ve telaffuz özellikleri konusunda kendimizi sürekli yenilemeliyiz. Osmanlıca kelimeleri kullanmayı sevmeyebiliriz ama bu, anlamlarını ve telaffuzlarını bilmeme kolaylığına sahip olduğumuz anlamına gelmemeli...

Atasözleri ve Deyimler Konusunda Ustalaşın

Elimizde en az bir atasözleri bir de deyimler sözlüğü bulunmalı. Mesela gece yatmadan önce 10 dakika bu sözlüklerden birini okumakta ve öğrendiklerimizi günlük yaşama taşımakta büyük fayda var. Böylece dilimiz anlatım zenginliği kazanır, "ikna ettim" demek ile "ağzından girip burnundan çıktım ve kabul ettirdim" demek arasında büyük bir zenginlik farkı var. Bu hazineden yararlanmalıyız.

Not Alın

Kullanımını bilmediğiniz veya aklınıza takılan sözcükleri, deyimleri vs. mutlaka not alın. Her gün olmasa bile haftada bir gün eksikliklerinizi gidermeye çalışın.

DOĞRU NEFES ALMAK / MÜKEMMEL BİR AĞIZ

Diyafram nefesini öğrenin

Eğer mikrofon aracılığıyla veya mikrofonsuz olarak bir topluluk karşısında konuşacaksınız nefesinizi doğru kullanmayı bilmelisiniz. Gerek okurken, gerekse konuşma yaparken eğer nefesinizi doğru şekilde kullanmazsanız cümleleri olmadık yerlerde bölmek zorunda kalır, aktarmanız gereken vurgulama noktalarını kaçırsınız. Bu da anlatmak istediğinizi karşı tarafa istediğiniz gibi aktaramamanıza yol açar.

Diyaframa baskı yapın

İyi bir konuşmada karşı tarafı etkileme yolunda başarılı bir performansın ilk durağı diyaframı kullanmaktır. Göğüs boşluğu ile karın boşluğunu birbirinden ayırmaya yarayan bu zarı ne kadar dibe doğru başarabilirsek, soluğumuz için o kadar geniş yer kalır. Bu nedenle doğru nefeste göğüs kafesinin ve omzumuzun değil, karın boşluğunun inip kalkması gerekir.

Göğsünüz değil, karnınız şişsin

Aslında bu açıdan bakıldığında tüm bebekler doğru şekilde nefes alırlar. Eğer siz de derin nefes almak istediğinizde göğsünüzü şişiren ve omzunuzu kaldıran çoğunluktansanız doğru nefes almıyorsunuz demektir. Nefesi doğru kullanmak için bir dizi egzersiz önerilebilir.

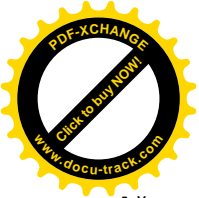
Dolu mide ile konuşulmaz

Konuşmadan (ya da okumadan) önce midenizi ne kadar doldurursanız diyaframınızı kullanmakta o kadar güçlük çekersiniz. Temel ilke daima tıka basa yemek yemekten kaçınmaktır. Az yemekle doymayı öğrenmek iyi bir konuşmacı için şarttır.

Burundan nefes alın, ağızdan verin

İlke olarak burundan nefes alınır ve ağızdan verilir. Ancak burnunuz çoğu kez tıkalıysa ve ağızınızdan da sessizce nefes alıp verme konusunda pratik sahibiyse belirgin bir problem yaşamazsınız.

Temel ilke şudur: Hızlı nefes al, olabildiğince yavaş ver.

Ağzınız kurumasin

Ağız kuruluğu gereksiz şapırtılara yol açar. Bu ağız şapırtısı, özellikle mikrofondan hiç hoş yansımaz. Ağzınızın kurumamasına dikkat edin.

Bir bardak su mu / bir bardak kahve mi?

İlke olarak bir bardak su (soğuk olmamak şartıyla) konuşmaya eşlik edebilecek en iyi içecektir. Kahve uyarıcıdır ama susuzluğu gidermek için iyi bir seçim değildir. Sıcak bir içecek tercih edilecekse çayın tercih edilmesi gerekir. Ya da kahvenin yanında su !

Dil ve dudak tembelliğini aşın

Dil ve dudak tembelliği iyi bir konuşmanın önündeki en büyük engellerdir. Dili ve dudağı iyice kullanmayı beceremeyen bir konuşmacı sık sık telaffuz güçlüğü yaşar, kelimeleri yuvarlar, takılır. Böylece konuşmasının içeriğini karşı tarafa aktarmakta çok büyük güçlükler yaşar. Bu problemi gidermek için özel bazı egzersizler vardır.

VURGU MUCİZESİ

Vurgu iyi bir araçtır

İyi bir konuşmacı doğru bir vurgu ile harikalar yaratabilir. En kötü edebi metinler bile güzel bir vurgu ile canlanır, hayat kazanır. Ya da içeriği pek de dolu olmayan bir konuşma, doğru bir vurgulama ile karşı tarafı sıkmadan dinlettirebilir.

Kelimelerin vurgusunu öğrenin

Her kelimenin kendine özgü bir vurgusu vardır. 'Ordu' kelimesi ile 'ordu' kelimesi arasındaki vurgu farkını ayırt edebiliyorsanız bu konuda aslında bir kulak problemi yaşamamanız gereklidir. Öğrendiğiniz her yeni kelimenin telaffuzunun yanı sıra vurgusunu da doğru öğrenin. Bildiğinizi zannettiğiniz kelimelerin vurgusu konusunda da Türkçelerine güvenilen, üstat TV spikerlerine kulak kabartabilirsiniz.

Kelime vurgusu yapayım derken cümleyi kaçırmayın

Bir cümlemin anlamını doğru olarak veremedikten sonra tek tek kelimelerin doğru telaffuz edilmesinin pek de önemi yoktur. Bu nedenle bir cümlemin ne anlatmak istediğini doğru bir vurgulama ile vermelisiniz. Cümleye sorular sorun. 'Ne', 'nerede', 'neden', 'nasıl', 'ne zaman' ve 'kim' sorularının cevaplarını mutlaka vurgulayın.

(Bu sorulara habercilikte '5N 1K' denmektedir. Eğer dikkat ederseniz olayları iyi öykülemekte usta olan kişilerin bu kuralı doğru bir sıralama ile uyguladıklarını görürsünüz.)

Tane tane okumayın! Ulayın!

İlkokul öğretmenlerimizin bizden tane tane okumamızı istemeleri, en az Türkçe'nin yazıldığı gibi okunan bir dil olduğunu öğretmeleri kadar yanlıştır. Eğer her kelimeyi birbirinden ayırmaya çalışırsak dinleyenleri usandırırız. Üstat spikerlerin ve konuşmacıların günümüz gençlerinde en kızdıkları kötü 'dil alışkanlığı' budur.

Ulanabilecek her nokta utanmalıdır. Sadece noktalama yoluyla birbirinden ayrılan ya da vurgu gereği ayn söylenmesi gereken yerler ulanmaz. Bunun dışında sessiz harfle biten bir kelime önünde bulunan ve sesli harfle başlayan kelimeye mutlaka ulanır. H harfi ile başlayan kelimelere de bu çerçevede çoğu kez sesli harfle başlıyor muamelesi yapılır.

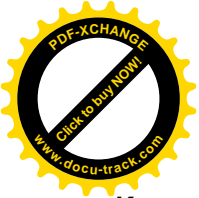
Örnek: Sa- ba- hol- du / ses- si- z(h)arf / ki- ta- bo- ku

Okumayın, anlatın!

Ne tür metin okursanız okuyun, onu anlatırmış gibi okuma alışkanlığı kazanmalısınız. Yazan kim olursa olsun metni siz yazmışsınız gibi onu sahiplenmelisiniz. Bazen bu tür okumalar kişilere "artistlik yapmak" gibi gelebilir. Bu duyguyu aşın..

Metne iyi çalışın

Okuyacağınız metne çok iyi çalışmalısınız. İsterseniz ulama noktalarını, nefes noktalarını ve vurgu yerlerini kendinize özel işaretlerle çizebilirsiniz.

Koşmayın, yürüyün!

Okumada veya konuşmada sürat felakettir. Ne kadar hızlı konuşursanız o kadar az anlaşılırsınız. Ancak aşırı derecede yavaş konuşanlarda dinleyicileri bayıltırlar. Konuşma/okuma hızınızı, durak noktalarınızı iyi ayarlayın.

İKNA EDİCİ KONUŞMA

Kimler ikna etmelidir?

Politikacılar, devlet adamları, yöneticiler ve topluma hitap eden herkes konuşmasında ikna edici ve inandırıcı olmalıdır. Bunun için konuşmacı elinden gelen her türlü imkanı (vurgu ve tonlama, beden dili, mimik, jest vs.) aracı kullanmalıdır

Ses tonu, şiddeti nasıl olmalı

Sesin tonu ve şiddeti, aslında aktarılabilecek olan duyguya göre belirlenir: Yüreklendirici bir propaganda konuşmasında gür, bir anma konuşmasında üzgün, bir çalışma toplantısında kendinden emin ve iş bitirici vs... Mühim olan 'bu adam neden bağırıyor?' veya 'bu adam niye mıy mıy diye konuşuyor' dedirtmemektir.

Etkili konuşmanın püf noktası

Konuşmada vereceğiniz duygu ne olursa olsun, sesinizin zaman zaman daha baskılı ve heyecanlı olmasında fayda var. Vereceğiniz esler (kısa duraksamalar) de etkiyi güçlendirecektir...

Uzun cümleler kurmayın

Özellikle doğaçlama konuşmalarda cümleyi ne kadar uzun tutarsanız o kadar az anlaşılırsınız. Üstelik cümlenin başı ve sonunun birbirinden alakasız olması ihtimali vardır.

Gaflarla başa çıkabilirsiniz

Her doğaçlama konuşmada veya sorulara verilen cevaplarda gaf tehlikesi mevcuttur. Mühim olan yapılan hataları kendinize artı puan olacak şekilde telafi edebilmektir. Ne kadar vahim olursa olsun, gafların kıvrak bir zeka ve espri duygusuyla kolaylıkla alt edilebileceğini bilmek sizi rahatlatmalıdır.

Büyük devlet adamlarının gaflarını hatırlayın: Ecevit'in İsrail'e soykırımcı demesi, Bush'un terörle mücadele yerine haçlı seferi demesi vs. Üstelik muhtemelen sizin yapacağınız hatayı, ertesi sabah yataklarından kalkan -mesela- 1.5 milyar Çinli'nin ruhu bile duymayacak...

KONUŞMA NASIL HAZIRLANIR?

Amacınızı bilin

Yapacağınız konuşmada sizden beklenen nedir? Ya da sizin hedefiniz ne? Bunu tam olarak bilmeden yola çıkmayın. Seçeceğiniz her kelime, takınacağınız her tavır, hatta kılık kıyafetiniz bu amaca uygun olmalı.

Ağzınızdan çıkanların anlamını bilin

Konuya hakim olun. Konuşma yapacağınız konu hakkında elinize geçen her türlü malzemeyi önceden toplayın ve inceleyin. Böylece konuya hakimiyet kazanırsınız ve ileri sürülecek karşıt görüşlere, referanslar göstererek cevap verebilirsiniz.

Konuşmanızı süsleyin

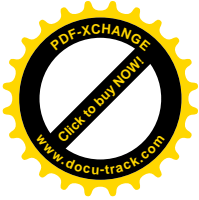
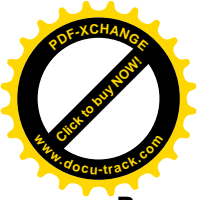
Konuşmanızla bağlantılı olabilecek fıkra, espri, özlü söz ve aklınıza gelebilecek her türlü sözlü materyali kullanın. Deyimler ve atasözlerine mümkün olduğunca sık yer verin.

Akışınızı iyi saptayın

Konuşma akışınız dinleyenleri adım adım ana fikrinize ulaştırmalı, ilgi ve merak uyandırmalıdır. Her şeyin ilk paragrafta anlatıldığı ve sık sık başa dönülen konuşmalar genel olarak başarısızdırlar.

Çok konuşmayın ve iyi bir final yapın

Konuşmanıza iyi bir final hazırlarsanız işin -önemli bir kısmını halletmişsiniz demektir. Eğer dinleyenleri sıkımayacak uzunlukta konuşmuşsanız bu da işinizi kolaylaştırır. Uygun bir uzunluk ve coşkulu bir final, iyi bir konuşmanın önemli püf noktasıdır.

Prova yapın

Konuşmadan önce genel bir prova yapmakta fayda vardır. Eğer ayna karşısında yaparsanız daha da faydalıdır... Elinizdeki metne mümkün olduğunca az bakmalısınız... Bu nedenle kağıda isterseniz sadece anahtar noktaları ve konuşma akışınıza dair notları yazın; tabii kendinize olan güveninizi yeterince geliştirdiyse.

Gelebilecek sorulara hazır olun

Her konuşmacı sürpriz sorularla karşılaşabilir. Gelebilecek her türlü soruya birer karşılık üretmelisiniz. Direkt olarak cevabınızı verebilir, cevabı bir espri ile geçiştirebilir veya yoruma açık bir kaçamak cevapla işin içinden çıkabilirsiniz. Bu sonuncu türdeki cevaplar, yani kaçamak cevaplar, politikacıların can simididir, işin komik yanı, onları sandıkta başarılı kılan da aslında bu tür zor durumlardan sıyrılabilme becerisidir.

Empati kurun

Kendinizi dinleyenlerin yerine koyun. Onların yaşı, beğenisi ve zevklerine hitap edin. Onları ilgilendiren örnekler verin. Zaman zaman karşı tarafın onayını veya görüşünü isteyen tonlamalar veya cümleler kullanabilirsiniz. Karşı tarafı ikna etmek uğruna asla kinci olmayın. Sabit bir fikri değiştirmenin dünyanın en zor işi olduğunu ve bir kişinin fikrini değiştirmekle dünyayı değiştiremeyeceğiniz bilin.

Söz düellosuna girmeyin

Kimseyi gereksiz yere yerden yere vurmayın. Çünkü başkasını (hak etse bile) ne kadar kötülerseniz kendi kendinizi itici kılarırsınız.

Kendinizi satmayın

Konuşmada devamlı kendinizden örnekler vermek ve kendinizi övmek hiç hoş karşılanmaz. Gösterdiğiniz tevazu ne kadar yüksekse izleyenlerin gözünde o kadar değer kazanırsınız. Kendinizle ilgili sürpriz noktalar bırakın. Bunları size sorulmadan açıklamayın. Sürpriz yönlerimiz ancak ve ancak karşıımızdaki insanlar tarafından keşfedildiklerinde olumlu etki yaratırlar.

KONUŞMA PROVASI NASIL YAPILIR?

Konuşmamızı verilen kurallara uygun olarak hazırladık. Ancak yazdıklarımızı veya hazırladıklarımızı doğru şekilde aktaramazsak işimiz yarım kalır. Dinleyici, konuşmanın ne şekilde hazırlandığıyla değil ne şekilde sunulduğuyla ilgilidir.

Konuşmamıza ne kadar hakim olursak kağıda o kadar az bağımlı oluruz. Elimizde hiçbir belge olmadan bile o konuşmayı yapabilecek kadar iyi bir hazırlık yapmamız gereklidir. Bunun için konuşmanın önemli noktalarını ve akışını küçük bir kağıda yazmak yeterli olacaktır.

Konuşma provasını sesli olarak yapmalıyız. Sesli okumalar bazen gözümüzden kaçan birçok hatayı görmemizi sağlar. Çünkü kulaklarımızı da işin içine katmış oluruz. En az iki kez okumakta fayda vardır. Bize zor gelen noktaları daha iyi çalışmalıyız.

Eğer yeterince iyi çalıştıysak metni bir kenara bırakıp hazırladığımız küçük kağıt yardımıyla doğaçlama anlatıma girmek daha iyidir. Ancak resmi açıklamalar ve en küçük bir anlam farkının bile ciddi sonuçlara yol açabileceği durumlarda bu yöntem risklidir.

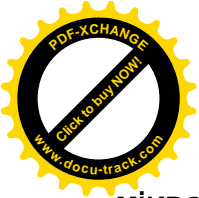
KONUŞMADA RAHAT OLMA FELSEFESİ

Dünyayı ve Kendinizi Küçümseyin

Dünyayı anlamaya çalışan birçok filozofun vardığı en son nokta dünyayı ve kendini küçümsemektir. Bir konuşmanın başarısız olmasından dolayı başınıza gelebilecek en kötü şey nedir? Kıyametin kopması mı? Ya da karşınızdaki insanların sizin hakkınızda ne düşündüğü, bu konuşmayı yaptıktan bir, iki, beş ya da on yıl sonra ne kadar umurunuzda olacak? İşte tüm bunları düşünmek sizi olabilecek en kötü durumlara hazırlar ve karşınızdakilerle empati kurmanıza yardımcı olur.

Karşınızdakileri Abartmayın

Karşınızdakini küçümsemek demek onu küçük görmek demek değildir. Karşınızdakini küçümsemek, kime hitap ederseniz edin, onun gözünüzde abarttığınız kadar insanüstü olmadığını anlamak demektir...

MİKROFONLA ARKADAŞ OLMAK

Mikrofona nasıl davranmalı?

Daha konuşmaya başlamadan mikrofonu kendimize göre düzeltmeye girişmek ve ses provası amacıyla mikrofona üfleme hiç de hoş görünmez. Eğer çok belirgin bir mesafe farkımız yoksa mikrofonu ellememeliyiz. Eğer mikrofon kürsüde değil, bizim elimizdeyse zaten sorun yok demektir.

Mikrofona ne kadar yakın olmalı?

Nefesiniz duyulmayacak kadar uzak, sesinizi duyuracak kadar yakın...

Mikrofonu nasıl tutmalı?

Mikrofon kürsüdeyse veya yakamıza takıldıysa zaten hiç ellemiyoruz. Ama elimizdeyse, tek elle ve sıkıca kavrayarak tutmalıyız. Nazikçe tutulan mikrofon kendinize güvendiğiniz duygusunu vermenizi önerir.

Nasıl nefes almalı

Mikrofonlar nefesimizi çok rahatsız edici seslere dönüştürür. Bu nedenle nefesimizi gürültüsüz bir biçimde alıp vermeliyiz. Eğer yaka mikrofonu kullanıyorsak devamlı burnumuzdan nefes vermek kötü bir uğultu yaratır.

Yaka mikrofonuna özel bir durum

"Eğer yaka mikrofonu taktıysak 'ben' derken elimizle yaptığımız o göğse dokunma hareketine benzer hareketleri yapmamalıyız. Çünkü bu tür hassas mikrofonlara çok hafif bir hareketle dokunmak bile büyük bir patırtı çıkmasına sebep olur.

VÜCUT DİLİ: MİMİK VE JESTLER

Vücut dili ne işe yarıyor?

Ellerinizi, gözlerinizi ve vücudunuz konuşmadaki en önemli yardımcılarınızda. Onları iyi kullanın. Bu konuda ek bilgi almak için konunun uzmanlarına veya bu konuya dair kitaplara başvurun.

Doğal olun

Kendinizi ne kadar doğal durumunuza yakın tutabilirsiniz o kadar başarılı olursunuz. Ne kadar kontrollü olursanız o kadar kontrolden çıkarsınız. Çünkü doğal halimizde çoğumuz vücut dilimizi daha iyi kullanırız. Ancak rol yapma konusunda çoğumuz beceriksizdir.

Yüzünüz gülsün

İfadesiz ve anlamsız yüz ifadeleri yerine zekice bir gülüş ifadesi her zaman için artı puandır. Yüzünüze yakışmayan anlamsız bir gülüşten ise kaçınmalısınız. Dikkatli ve uyanık bir ifade bizim için bir kazançtır. Gülerken ağzınızı kapatmayın. Ancak gülümserken ağzınız kapalı olsun. Ağzınızı elinizle kapatmayın.

Ellerinizi de konuşsun

Ellerinizi, temel olarak konuya olan hakimiyetinizi ve kendinize güveninizi ifade etmenize yarar. Vurgularda size önemli katkılar sağlar.

Ellerinizi cebinizde olmasın

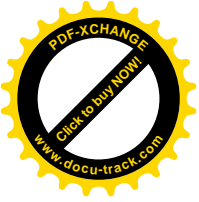
Ellerinize birer rol biçin ve bu asla onları cebinize sokmak olmasın. Ellerinizi cümle vurgulamalarınıza vereceği katkıyı hiçbir şeyle değişmeyin. Eğer elleriniz kullanamayacak kadar resmi bir ortadaysanız zaten elinizi cebinize sokamayacaksınız. Sonuçta ellerin cepte olması kendine aşırı güvenin ifadesidir ki hoş bir izlenim vermez.

Saçlara ve tırnaklara dikkat

Saçların şekli ve tırnakların bakımı birçok kişinin konuşmacıda ilk dikkat ettiği konulardır. Erkekler için sakalların tıraşlı veya bakımlı olması şarttır. Ne kadar bakımlı ve şık olursanız kendinize o kadar güvenirsiniz ve bunu da çevrenize yansıtırsınız.

Gözlerinizin ve başınız samimiyetinizi yansıtsın

Dinleyicilerle kurulan göz teması ilgiyi ayakta tutmanızı sağlar. Hitap ettiğiniz kişinin gözlerinin içine bakın. Gözlerinizi asla hitap ettiğiniz kişinin gözlerinden kaçırmayın. Başımızın da hareketli olması (abartılmadığı müddetçe) sempatik bir etki bırakacaktır. Burada konuşma yapılan yerdeki tüm izleyicilerle göz temasına giremeyiz belki ama her bir bölgeyi en az bir kez gözümüzle taramak zorundayız.

Vücudunuz kaskatı olmasın

Konuşma sırasında ayaktaysak da, oturuyorsak da dik durmamız gerekir. Ama vücudu zaman zaman sağa sola çevirmek genel rahatlık hissimizi güçlendirir.

Başınızı kullanın

Onaylama ve onaylatmada baş hareketleri bir numaralı yardımcılardır. Özellikle karşı tarafı dinlediğinizi hissettirmek için zaman zaman başınızı hareket ettirmelisiniz. Tabii göz temasını da kesmeden.

Abartmayın

Konuşma yaptığınız masayı veya kürsüyü asla yumruklamayın!

Mimik

Yüzünüzün görünümünü istediğiniz zaman istediğiniz ruh halini yansıtacak şekilde değiştirebilmelisiniz. Bunun için gerekirse provalar yapın. Burada özellikle gözler önem kazanır.

Alaycı bir bakış, esprili bir bakış, samimi bir bakış, üzgün bir bakış, mağrur bir bakış vs... Bunların tümünü aynı konuşma içinde kullanmanız bile gerekebilir. Eğer yüzünüz sizi desteklemezse işiniz zor demektir.

Ağzınız boş olsun

Ağzınızda yiyecek, sigara vs. varken konuşmayın... Bu konuşmanızı bozmanın da ötesinde saygısızlık olarak alınır.

TELEVİZYON RÖPORTAJLARINDA NASIL DAVRANMALI

Nereye bakacağınızı bilin

Eğer bir stüdyo çekimindeyseniz kameralara değil röportajı yapanın gözünün içine bakmalısınız. Göz teması bir röportajda en önemli etkileme aracımızdır. izleyenler bu içtenliği ve kararlılığı mutlaka hissederler. Kesinlikle kameraya bakmayın!

Eğer birçok kameranın aynı anda çekim yaptığı bir açıklama yapıyorsanız ve belli bir kişinin sorularını yanıtlamıyorsanız mümkün olduğunca çok kameraya yüzünüzü çevirerek izleyenlerle göz teması kurmayı hedefleyin.

Nerenizin görüneceğini bilin

Eğer bir stüdyo çekimindeyseniz, sadece karın hizası veya göğsünüzden itibaren mi yoksa bastan ayağa mı görüneceğinizi bilmelisiniz. Eğer programı daha önce izlemediyseniz, ne kadarınızın görüneceğini teknik elemanlara danışmak en doğal hakkınız. Vücudunuzun ne kadarınızın izleyicilere yansıtılacağını bilerseniz vücut hareketlerinize ona göre bir yön verirsiniz.

Okurken dikkatli olun

Eğer ekranda bir şeyler okumanız gerekiyorsa, ara sıra röportajcıyla veya kameralarla göz temasına girmek zorundasınız. Kafanızı kaldırmadan okursanız kendinizi dinletemezsiniz.

TELEVİZYON VÜCUT DİLİ İÇİN BAZI İPUÇLARI

Elleri abartmayın

Ellerinizi konuşmada abartılı biçimde kullanmaktan kaçının

İyi görünün

Giysileriniz yeni ve çok iyi ütülü olsun. Eski moda giysi ve kravatlar kullanmayın.

Bacaklara dikkat

Bacak bacak üstüne attığınızda ayakkabınızın altı kameraya bakmasın. Aslında tam bacak bacak üstüne atmaktan ziyade yarım atmakta fayda var. Ama en iyisi bacak bacak üstüne atmamak ve bir bacağınızın geride, bir bacağınızın önde olduğu oturuş şeklidir. Böylece dikkat çekmeden ve kolaylıkla oturma şeklinizi yeniden düzenleyebilirsiniz.

Kollara dikkat

Elinizi kolunuzu başıboş bırakmayın. Bir elinize kalem alabilirsiniz. Kollarınızı bağlamak hoş görünmeyebilir. Eğer iki eliniz de boştaysa bir kağıda notlar almak da etkili bir görünüm sağlar.

Sempatik olun

Gülün. Sesli olarak gülmek veya sadece gülümsemek, izleyicilerin gözünde sempati kazanmanızı sağlar. Gülüşünüzün kendinizden emin olduğunuz duygusunu güçlendirmesi gerekir.

Terlerseniz ne olacak?

Yanınızda temiz beyaz bir kumaş mendil bulundurun. Burnunuzu silmeniz gerekirse bu işi sessiz yapın.

Merak uyandırın

Televizyon izleyicilerinin izlemeden kanal değiştireceği bir yüz olmak istemiyorsanız mümkün olduğunca şık görünmelisiniz. Ve elbette, ilgi çekici bir tarzda ve merak uyandıran bir konuşma tarzınız olmalıdır. Mimik ve jestlerinizle de bu imajınızı güçlendirmelisiniz.

Kendinizi övmeyin

Televizyonda (eğer konu hayat hikayeniz falan değilse) devamlı kendinden ve çevresinde olup bitenlerden bahseden ve devamlı 'ben' diyen kişiler antipati yaratırlar. Alçakgönüllülük sizi günden güne yüceltir.

Robotlaşmayın

El kol hareketleriniz doğal olmalıdır. Elimi kolumu kullanacağım derken robotlaşma tehlikesi mevcuttur... Birbiriyel uyumsuz veya çok hızlı el kol hareketleri amacımızın tam aksine dikkati dağıtır.

Sinirlenmeyin

Ekran, sinirlenmek için en tehlikeli yerdir. Kaybeden büyük ihtimalle siz olursunuz. Sizi kızdıran kim olursa olsun ona haddini ekranda bildirme yoluna gitmeyin. Ortalama bir izleyici sinirlenmeyen konuştuğu takdir eder. Eğer illa bir cevaba ihtiyaç varsa bu espri ile karışık veya usta işi bir zeka ürünü olmalıdır.

Tiklere dikkat

Gözlük düzeltme, kaşınma, saç düzeltme vs. gibi istem dışı hareketleriniz varsa bunları en azından kayıt/yayın süresince terk edin.

İTAAT VE SADAKAT DUYGUSUNU KÖRÜKLEMEK

Sen dili ve siz dili

Aynı kişiye yerine göre sen, yerine göre siz diye hitap etmek gerekebilir. Çok samimi olduğunuz bir kişiye bile resmi bir toplantıda siz diye hitap edebilmelisiniz.

Yeni tanıştığınız kişiye yaşı ve statüsü ne olursa olsun siz deyin. Böylece aslında o kişinin gözünde kendinizi yüceltmış olursunuz.

'Sen bu işi yaparsın' demek bazen 'şu işi yap' demekten çok daha etkilidir. Hele hele 'senin bu işi yapacağına inanıyorum' diyerek "ben dilini" kullanırsanız karşı tarafı etkilemeniz çok kolaylaşır.

Dokunmak

Bir kişinin hafifçe omzuna dokunmak, o kişinin bize olan güvenini iki katına çıkarır. Bir ricayı bu şekilde bir dokunma hareketiyle desteklemek karşı taraftaki sorumluluk duygusunu artıracaktır.

El sıkın

El sıkılmaktan kaçınmayın. Görüşmenin başında ve sonunda mutlaka canlı ve kuvvetlice karşınızdakinin elini sıkın. Bu esnada gözleriniz de gülmeli. Karşı taraf istemedikçe öpüşmekten kaçınmalısınız. Bu arada el sıkarken mutlaka 'sana güveniyorum' ifadesini yüzünüze yerleştirmelisiniz.

Mesafe

Konuştuğunuz kişiye doğru mesafede durursanız etkileme gücünüzü daha iyi kullanırsınız. Karşınızdakinin geri çekilmesine yol açacak kadar yakın, söz etkisini iletemeyecek kadar uzak olmamalısınız.